

סימן 2/15(ג)

ו' ג' י' ①

כט' (ה) 18/1

ה' 3

V. 9. אַתָּה תֹּהֵד הַשִׁמִּים הָאָרֶץ just as above introduces a new series of developments, so here a new series of developments of mankind is introduced. The rest of mankind perishes. Noah is a second Adam and stands at the head of a new generation of mankind.

But as, not his children, but he himself is named as being his first 6 חַזְקָה, this gives our sages the opportunity of remarking that the first product of a man, the first result of his work, is his own character. This would be especially the case, in a time, like that of Noah's in which it would certainly require the highest amount of energetic working on oneself to save oneself out of the general depravity, up to purity and goodness. There, 11 surely, the first and noblest product of the upright is himself. אֲשֶׁר צִדְקָה חַמְתָּם, these are the points of his character by which Noah is and which God chose as the grains of seed for the future generations of man in this new ancestor.

וזה הבינון כייך דורותים נתקבם דלכטורה
कְתָבָה עַלְיוֹת דְּמָמָה לְמִינָה כְּדֻלּוֹתָיו
דוֹתָה רְלִי לְפָאַזְלִיטִים גְּנָנָמִים, וְלִפְיָה הַכְּנָלִים,
לְפָאַיכְלָה מְתָנָה קְטִיחָה קִין נִמְתָּמָה נְפָטְלִיס עֲקָמוֹ
בְּלִקְרָכוֹם שִׁיטָה דְּקוֹמָה נְלוֹדוֹמָיִם, בְּדַבְּרוֹ וְ
כְּבִיסָה מְלָמֵד רְכָעִיס סִיסָּה קָל מְלָאָד שִׁיפָּלָן
גְּנָעָזָה כְּסָמָה וְאַמְּשָׁה שְׂגָגָל, בְּנוֹזָדָל וְ
זְהַקָּסָה יְכוֹלָל נְעַצָּה מְטָבָ�וֹת דְּקָטָה לְפִוּזָה
קְדִיקָה וְעַדְךָ נְהָמָן לְהָ, וְהָן וְהָה סְמָקָוס וְהָזָמָן
לְפִוּזָה גְּנָקְיוֹנוֹת קְטִיס, וְזָבוֹר הַמְּלָאָד שִׁיסָּה יְוָמָה
קָל לְעַבְדָּה לְהָהָר [כְּדַבְּרֵי מִיסָּה הַכְּנָל], חַזְקָה
כְּדֻלּוֹמָיִם, בְּלִקְרָכוֹם בְּדַבְּרוֹ וְהַקִּים נְעַזְוָהָה סִיסָּה וְ
מְמָה נִנְצָה מְעַלָּה מְעַלָּה גְּנָעָזָה סִיסָּה וְ
עַפְתָּה וְנְתַעַלָּה.

וח"ש דורותים גְּנָנָי פְּרָקוֹ לְגַלְגָּלָה
בְּשָׁנָה, הַלְּמָה הַס שִׁיטָה מִי בְּדַבְּרוֹ שִׁיטָה
בְּזַעַפָּה, זְעַפָּה צְלָמָה הַתָּה כְּמָתוֹן פְּלָקָה וְצָמוֹתוֹ
מְקוֹם, חַזְקָה, דְּשָׁנָה תְּבַעַ"ד מְמָלָה לוֹ מְלָחָם
בְּלִפְנֵס מְלֹוֹגִיס שְׁוִוִּיס לְקָדִים מְעַזְבָּת
סִיסָּה, נְפָעָמִים יְסָלֵל מִילָּוּן שִׁיטָה לוֹ מְלָחָם
בְּסָמוּנָמוֹ וְלָרָי, מַוְתָּה פְּנָה צְלָמָה צְמָנָן וְכָרְבָּי
מְטוֹגָן כְּיַלְלָה וְזָוָתָה סְמָקָוס וְפְּצָחָה סִיסָּה וְ
וּמַן מְתָה, הַיְיָ שְׁלָמָה כְּרָזָן שְׁמָקָוס מְכוֹן
בְּצָדִינָה לְמָקָום תִּלְלָה וְעַזְעַזָּה נְדָמָה הַמְּטוֹנָה.

נְמַצָּא לְבַהֲמָמָה לְיִלְלָה כְּלִין הַלְּמָה מִדְשִׁיטָה,
וְבְּדַוְרָתִים גְּנָנָי סִיסָּה פְּרִוּזָה עַל
בְּדַוְרָתִים נְמַצָּם, דְּמָטוֹס צִנָּה עַלְהָה וְנְמָעָלה
בְּדַוְרָוֹ מְטוֹס גְּנָקְיוֹנוֹת, חַזְקָה בְּדַוְרָוֹ בְּנָ
הַכְּרָבָה כְּלִין שִׁיטָה לוֹ נְפָזָוֹת הָלָן לְפָתָעוֹת,
לוֹ שִׁיטָה נְמַצָּבָה עַבְדָּה עַבְדָּה כָּל.

1 | אלות תולדות נח נח איש צדק תמים
זהה בדורותינו (ה' ט). ר' מיל'
דרשת מז"ל בנסדליך (קמ). י"ט דוכשים לפניהם
וְיַחֲדִים גְּנָנָי וכו'. וַיְזַהֵּט קְטוּחוֹת שְׁעוּלָה
לְהַטְּבִילָה לְמִרְאֵת נְכָתָה הַמְּמָלִיא יְלִוָּת גְּנָנָי.
וַיְשַׁׁבֵּן לְמִרְאֵת לְהַטְּבִילָה פְּלִוּשִׁים גְּנָנָי הַס סָס
גְּנָנָי נְעַס, הַלְּמָה טָס פְּרִוּזָה עַל
סְדוּרָתִים נְמַצָּם, וְהַזְּמָלִיא לְצִיְּרָה עַל מִסְהָה
סְלָמָן הַמְּאָבָב וְשָׁמֶשׁ כְּלָמָן, פְּסָקָה דְּלְכָמָורָה
מִבְּנָם "חוֹה" טָס מִוּתָה, וְמִמְּרָן עַל פִּי
וְמִמְּרָן פְּלִרְאָוָן מְזָל (וְקַבְּרַי, א) דְּלִין וְסִיחָה הַלְּמָה
לְשָׁעָן שְׁמָמָה, דְּעַיְקָב עַזְוָדָה סִיסָּה שְׁפִיקָה מִמְּזָבְּחָה
בְּשָׁמָמָה, כִּי מִלְמָה עַלְגָּזָם מִזְקָבָה מִלְמָה עַלְגָּזָם
מִבְּנָךְ כְּמִזְוֹאָר סְמָפֵר חִישָׁר לְדַתָּה, וְמִמְנָעָן
לְהַלְאָתָה הַלְּוָתָה עַלְגָּזָם (ה) כְּהַמְּמָה יְשָׁה הַלְּמָה
עַלְגָּזָם אַמְּעָדוֹת הַיְיִסְמָים יְלִיסָה גְּנָעָזָה, עַל כָּן
דְּרִיךְ לְמִתְהָזָקָה מִמְּזָבְּחָה, וְנְפָלָט נְרָמָה צְלָמָה
צְבָנָי זְבָנָי מִים שְׁוִוִּים שְׁלָמִים גְּדוֹלָה עַלְגָּזָם
צְיוּמָל פְּנָה וְעַגְגָּזָם וְלִירָן שְׁמָקָום גְּדוֹלָה עַלְגָּזָם
סִיסָּה צְמָמָה, וְהַפְּרִוּזָה טְפָסָקָה לְשִׁיטָה גְּדוֹלָה
מִמְּסִיס דְּעַמְּסִים קִים נְמַתְּהָזָקָה עַלְגָּזָם צְבָנָי
מִלְמָה דְּעַמְּסִים קִים נְמַתְּהָזָקָה עַלְגָּזָם צְבָנָי
צְמָמָה, עַד כָּלֵן לְצִיְּרָה.

וא"ר גא ספ"ל קדושת יו"ט פ"ל סל"מ
(ר' י"ח פ"ז נכוונה) צ"ט ס"ב קד"ר ח"ט
ו"ע פ"ר ט"ג מ"מ יומָה (פ"ו) ט"ל דְּמִי גְּנָעָל
מְטוֹזָה צְלָמָה הַתָּה כְּמָתוֹן פְּלָקָה וְצָמוֹתוֹ
מְקוֹם, חַזְקָה, דְּשָׁנָה תְּבַעַ"ד מְמָלָה לוֹ מְלָחָם
בְּלִפְנֵס מְלֹוֹגִיס שְׁוִוִּיס לְקָדִים מְעַזְבָּת
סִיסָּה, נְפָעָמִים יְסָלֵל מִילָּוּן שִׁיטָה לוֹ מְלָחָם
בְּסָמוּנָמוֹ וְלָרָי, מַוְתָּה פְּנָה צְלָמָה צְמָנָן וְכָרְבָּי
מְטוֹגָן כְּיַלְלָה וְזָוָתָה סְמָקָוס וְפְּצָחָה סִיסָּה וְ
וּמַן מְתָה, הַיְיָ שְׁלָמָה כְּרָזָן שְׁמָקָוס מְכוֹן
בְּצָדִינָה לְמָקָום תִּלְלָה וְעַזְעַזָּה נְדָמָה הַמְּטוֹנָה.

4 | הַכְּלָמָה נְמָמוֹן מִכְמָז"ל (ח'טמ. ג, י) הַלְּמָה
תְּלִימָר נְכָתָה פְּנָה נְכוֹנָה וְעַל זָהָם מְמָמוֹן
סִיסָּה דְּמִי מְטוֹנָה נְמָמוֹן אַטְּהָר שְׁמָקָה צְמָנָן
לְקָדָם, וְצָמוֹתוֹ זְמָנוֹ שְׁמָקָה מְוּמָל וְצָמוֹתוֹ מְקָסָה
דְּיִקְמָה, מְעַזְבָּת הַמְּמָלָה טָס וְהַמְּטוֹנָה גְּמִימִים
וְטִיקְלִים, עַד כָּלֵן לְצִוָּוָה.

"צוחר תעשה לתיבה" (ו' ט'')

**מן פניהם מה הוצרך הקב"ה למצוות את נח לעשות חלון
لتיבה ומדוע הוצרך להיכתב ציווי זה בתרורה?**

א. יש לשאול מפני מה הוצרך הקב"ה למצוות את נח לעשות חלון לתיבה וגם מדוע הוצרך להיכתב ציווי זה בתורה יותר מאשר עניינים שנעשו בה?

(3)
על גיבר
וילם

~~ ביאור א' ~~

עשיות החלון נעשתה כדי להאיר להם את התיבה לאחד כלות הגשם והטרון דמים **האבן** עזרה מברא שעשית החלון נעשתה כדי להאיר להם בתיבה, וכן פירש הרד"ק שמה נצטו שיעשה חלון בתיבה כדי שיכנס ממנו האורה לאחר **ט** כלות הגשם והטרון דמים. אך לפי זה צ"ב למה שביל זה צריך ציווי מאות הש"ת? ושמי לא יכולה שהיה הקב"ה מצוה את נח לעשות בה חלון, לא היה רשאי לעשותה, למורות כל ההכרה שבדבר, כי היה מוכרכ לשות הכל כפי שציווה הקב"ה.

~~ ביאור ב' ~~

למאנן דאמר שמה היה צדיק נעשה חלון בתיבתו שיזכה לרות במנפלתו של רשותם **הנה** העולם מוסיף להקשות על המחלוקת שהביא רשי"י שיש אמרים ש"צוהר"
|| **ו** הכוונה חלון וכי אמרים אכן טוביה - מה נפקא מימה אם היה בתיבתו של נח חלון או אכן טוביה?

ומתריצים שאויה מחלוקת תלויה בחלוקת הידועה אם נח נדרש לשבח או **לגנאי**, כמו שתביא רשי"י על הפסוק "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" שיש הדרושים אותו לשבח שהיה צדיק בדורותיו וכל שכן בדורות אחרים, ויש הדרושים אותו **לגנאי**, כי בדורותיו דוקא היה צדיק ולא בדורות אחרים. והרי רק לצורך מותר לרות במנפלתו של רשותם.

וועל כן מי שדורש שמה היה צדיק גמור סבור שהוא בתיבתו חלון, שיזכה לרות במנפלתו של רשותם, אבל מי שסובר שמה לא היה צדיק גמור סבור שלא היה חלון בתיבתו, אלא אכן טוביה שהAIR להם, כי לא היה נח ראוי לרות במנפלתו **ו** של רשותם, [ORAה מה שכתבי בזה בכרכם יוסף עמ"ס מגילה ע"מ ש"ה]. ואפשר של למד חידוש זה נכתב הדבר בתורה"ק.

~~ ביאור ג' ~~

משום מה שאמרו הו"ל אל יתפלל אדם אלא בבית שיש שם חולנות

עליה בדעתו לתרין בס"ד פעיל פי מה ששמענו בגמרא (פרקלו) אמר רב כייא בר אבא אמר רב כי יוחנן: אל يتפלל אדם אלא בבית שיש שם חולנות, כמו שמציט בדניאל (פ"ז פסוק י"א) שנכנס לביתו להתפלל וחולנותיו היו פתוחים לו בULLITO לכיוון ירושלים, ופרש רשי"י (בגמרא, ט) שצורך להתפלל במקום שיש חולנות מפני שגורמים לו שיכוין ליבו, שהוא מסתכל לפני שמיים וליבו נכוון. (עיין גם בש"ע סימן ז' סעיף ד' ובמשנ"ב).

ו

ואשדר על כן גם כאן גבי מה יש לומר שציווה הקב"ה לעשות חלון בתיבה, כדי **ו** שיתפללו נח ואשר איתו בתיבה במקום שיש בו חלון, כאמור.

31

(2)

וישאך אך נא. פירושי ז"ל לבוד נח ומ"א גונה וכוהה דס מטרוח הבתמות והחיות (הנה דרישו ר'יל מלט, א"ד לשון צעקה אנטה) ויש אמרים שאיתר מונגות לאריו והכישוה וצריך ביאור מה וראן הו"ל להוציא מלה אדר מפשטה שפירושה „לבד“ ועוד כמה פליני תרי לישני הניל. והנראה דפלגתו של תליא באידר פלוגתו שtabia רשי" במלחמת פרשנותו שיש דורשין בנה לגנאי יוס דרשין לשבח, הנה אמר הכתיב אלה תולדות נח נח איש צדיק וכו' ודרשו חז"ל (ב"ר ל, ד) נח נח נח נח נח נח שתייה נח לשמיות נח לבירות, והנה עניין נח לבירות הוא טמתה חד עם כל ברואו תבל לא רק עם בני אדם, כי אלו לי כו' היה נקרא נח לבני אדם, אולי מלה „בריות“ כוללת את כל מושבה לישיבה ומפלפל בלימוד עם הבחרים. ניגש והתיישב ומיד שאל באיזו סוגיא או עסקים, והחל לפלפל עמו בכקי ורגיל בלימוד המסתה והסוגיא, צולב במים אדרירים ומעליה פנינים וחידושים בחכמו.

(4) ט

הברתי אדם שהיה עובד בחיל הים, ואחריו שהפליג ושדה לבב ים במשך שנים רבות, כשהיה מביטבים ובশמיים נכנסו בלבבו חכעה והזרורי תשובה, עד שחזר בתשובה, ונעשה ירא שמים בתכלית.

ב) ביאור ד' ט

כדי שגת נח וסיעתו יהיו שותפים ותחשב את החעד שיש בעולם

וכורני שבמי בחירותי בלומדי בישיבה גדולה, באחד הבקרים של שבוע פרשת נח נכנס להיכל הישיבה איזה עליוי מפוזם, שכידוע הולך מהיל אל חיל, לצעיר כל בעלי חיים במצוות על פי חורת חיים מושבה לישיבה ומפלפל בלימוד עם הבחרים. ניגש והתיישב ומיד שאל באיזו סוגיא או עסקים, והחל לפלפל עמו בכקי ורגיל בלימוד המסתה והסוגיא, צולב

במים אדרירים ומעליה פנינים וחידושים בחכמו.

כאשר סיים להתפלפל עמו בלימוד, פנה ושאל למה הוצרך הקב"ה לצאות את נח לעשות חلون בתיבתא, - איזו תועלת תאמה לנח שהיה חلون בתיבתו?

כל אחד מבני החכורה ניסה לתרץ איזה פשוט, אך העילי דזה דברינו, והעצים

הקשה עוד ועוד. לפניהם שפנה לכלת, בקשנו ממנו שיאמר את תירוץו. או א"

מהה טעם יש בה, לזאת בא רבתינו ז"ל ופרשנו פנה הסביר בקול נרגש, שהתרוץ פשוט מאד, אבל טמן בו יסוד גדול:

"נ"ח היה מחויב לעשות חلون בתיבתא, שלא לנתק עצמו מצערם של הכלל, - על האדם מוטל לחוש ולהשתתק בצעיר הזלות, לא לדחות טפון רק בתוכו ולזהו תמיד אחר הנטותיו האישיות, להבטיח קצת לצדדים, לראותו היאך ובמה יכול לסייע לאחרים, להיות שותף עמם ברגשותיהם, בשמחה וגיל וגם בעותת צער ומושבר" -

בשביל זה הוצרך נח לעשות חلون בתיבתו!

בתקשור להו יש להביא מה שמצוין אצל התנאים לנח

וירא בסבלותם" ופירש רשי" "נתן עינו וליבו להזות מיצר עליהם", ויש לפרש "וינגד משה", שמשה גדול והעצם מפני שעינו וליבו להזות מיצר עליהם!

ואמרו עוד בחז"ל (חנניא יא. ובמדרש שמota י"ז) "ויקחו אבן ויישמו תחתינו וישב עליה", נורמת שום השירים בלבדות ירפוי ידיהם מעשות טוב, הן כבר נמצאה שצ"ט פעמים תגמול חסר

וכי לא היה לו למשה כר אחת או כסת אחת לישב עליהם? אלא כדי

ונגע מכך למלא שאלתו עד מותה נשכחו כל תגמוליך עלייך, אך יתרגו יתקצצ' ויקל על העדר

ט

טובתך או אחורה באחרונה מבלי אשר ימצא לך שום וכותט. למראת כפויות טובה כזו לא

יפלא אם גם המטיב יותר גע וטרח בהצלת הארי וכונאת ארעג לנח הוא גע וטרח בהצלת הארי

ט

וינורוונו געם ופרנסם ודאג לכל צרכיהם; ואך פעם אחת איתר מוננותיו לאיזו סבה באשר

ט

הו ידיו מלאות עבודה מכל צד, מיד נשכחו כל הגטונות ועמדו עלייך והכישון על כן ב'

תפקידם אם היה כווקב וגונת ונשאר אך נח

ט

| "וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֹרֶב וַיֵּצֵא יָצֵא וַיָּשׁׁוב עַד יִבְשֵׁת הַמִּים מֵעֶל הָאָרֶץ" (ח, ז)
פירוש רש"י "יצוא ושב" הולך ומקיף סביבות התיבה ולא חלך בשילוחתו,
שהיה חישדו על בת זוגו.

צריך להבין מדוע שלח נח מכל העופות דוקא את העורב הטמא, ולא שלח
עווף אחר?

| אמנים קושיא זו כבר נשאלה במדרש "ילקוט ראובני", וմבואר באופן אחר:
"אמר רבי חייא מה שלח את העורב רמז [נתן] הקב"ה שהוא רחמן הנפק
לאכזרי כמו עורב. אמר ר' יוסי והוא כתיב "איש צדיק תמים" ואיך הטיח דברים
כלפי מעלה, אמר ר' חייא מרוב צערו, דתנן אין דעתן את האדם על צערו", עכ"ל.
לפי דברי המדרש, נח שלח את העורב כדי להבע את מחאתו בפני הקב"ה,
אםנס הקב"ה השיב לו על זה כפי שאנו קוראים בהמשך המדרש (שם) על הפסוק
"וַיֵּצֵא נָח וּבְנֵיו וְאֲשֶׁר" וגוי, תיר' מה השיב הקב"ה לנו? כשיצא נח מן התיבה
�ראה את העולם חרב התחיל לבכות, א"ל רבש"ע נקרעת רוחם היה לך לרוחם
על בריותך, השיבו הקב"ה רועה שוטה כתעת אתה מדבר לך, ולא בזמן שאמרת
לך "וַיֹּאמֶר הנני מביא את המבול", כשהשמעת שאתה תינצל בתיבה לא עלה על
ליבך צער העולם וכו'. כלומר נזכרת מאוחר לבכות.

(6)
כ"ג/ט' כ"ג
כ"ג

יש לבבות בזמן הנכוון

דברי חז"ל אלו למדו מoitנו שההתפילה והבקאה יכולים לעזור לאדם ליפדה
מן המיצר, אך צריך לזכור להתפלל לבכות בזמן הנכוון. אם אכן נח היה בוכה
את בכיותו ומתפלל בעד דורו היה יכול להצליח, כפי שאמר לו הקב"ה, אלא
שנזכר מאוחר מדי.

המשך בספר "מן המיצר". אחרי מלחמת העולם הראשונה, נקבעו גבולות
חדשים של מדינות וארצות, והיתה עיירה יהודית אחת, שהגבול עבר ממש על
ידה, וחוץ בינה לבין בית הקברות שהיה מעבר השני של הגבול. יצא א"כ שהעיר היה
היתה בפולין ובית הקברות ברוסיה, ובכל פעם שנפטר מישחו, צרכיהם היו לבקש
רשותן כדי שיוכלו לעבור את הגבול ולעשות את הקבורה, הדבר גרט לטרידה
ועיכוב הקבורה כמה ימים. נעצו היהודים בעינוי, והחליטו לשגר משלחת למושל
המחוז, בבקשת ישחרר את החברא קדישא מחותבת קבלת רשותן כל אימת שיש
נפטר לצרכים לקבור אותו. המושל שמע את אנשי הממשלה, התרצה להם
והעניק רשותן תמידי לעبور את הגבול.

לאחר שראו החברא קדישא כי יש להם רשות תמידי, החליטו לנצל את הדבר
גם לענינים צדדיים, דהיינו תברחות שחורה. הם מילאו ארון קבורה
בשchorות, כיסוوه בטלית, עשו עצם כאילו הם נושאים מת, ובמעבר השני של
הגבול כבר היו להם אנשים שקיבלו את הסטוריה, וכך התנהל מסחר שוטף ללא
הפרעה.

פעם אחת, הבחין אחד השומרים, כי בשעת העברת הארון – הם צוחקים,
זה עורר אצלו את התשד' שלא מדובר כלל במת, הוא ניגש אליהם ואמר להם
לפתוח את הארון, כי ברצונו לראות את המת, מיד אמרו לו, כי הדבר אסור, יש
בזה משום חילול כבוד המת, אבל השומר לא הירפה, הוא עמד על דרישתו בכל

31

(4)

(๕) טהירין י' ו'

חידושי הלוות חורה
נשבע לקום מצהה בו ורבו

א) איזת א' ניגומות (ט), ל' מילויו הולמת, כל מי שמן טוסק צפלה ורוצח, כללו צופן דמים, שנמלר (צעל פוך) צופך דס טוליך גולדס דמו יסקף, וכתיינ' נמיהה ותמס כר ולצו, ל' יעקב טומר, כלינו ממעט קדמיהט גנומר (ט) כי גאנטס פלקי"ס עטה גט טוליך וכתיא נמיהה ותמס פלו ונו', אין עטוי מזמל צולו צופן לדיס ומעט קדמאות, שנמלמן צולו וילטו וגארה זמיגיטו כאוט, כלון גטו צעט צען פיל' ר' גראן, מהמרו לא' לבן טוליג, יט' גנו' דורך ונמה מקיש, נלה מקיס וטין גנו' דורך ומה נלה דורך ומון גנהה צונפאי קאקטל גנוליהן אין עטוי ומה גאנטה צונפאי קאקטל גנוליהן הפקד נוענס טימקיס עט' ידי' להליפ.

יע' גומו, קאניטס אין עטוי גלמוד פולג מעין מנות פכיה ורוצח וצוגה, סקסלטן קאנטטן פליזיל'ז'מוד פולגמו - כטולדות גני קו'�, עיין ניכומט (ט) סינס וצונט מלטט (צינס זומין), וטנט גערת סול, היל' הימט ק פלמיידי מכmiss האטולדין וזה קה' זס נאכל נ' מונטסין, זטזט' דרא'ש' (ז' זא' האטול צני מלמיידי מכmiss האטולדין וזה קה' זס צאכלן צוון הסעודה מונטסין, קאנטנט פאנט צאנטלייט עכ' ל' פלטער דס' גאנט' קאנט' ל' זטט' מטיל' מנט' מנט' גאנט' מטיל' ל' זטט'.

התווקף, עתה הרגשו אנשי החברא קדישא כי הם בצרה גדולה מדויב בעבירה חמורה שעונשה עלול להיות הגליה לטיבר, במצב הזה פרצו בבכי מר.

אמר להם השומר שוטים שכמותכם, עכשו אתם בוכים? אילו הייתם בוכים קודם לכן לא הייתם אריכים לבקש עשויו!...
(שאל אביך ויגדך)

מי הוא "רועה שוטה"?

עוד למדים אנו מכאן, דהנה היתה תביעה על נת, מודיע לא התפלל על דורו, ונראה עבור זה "רועה שוטה", זאת אומרת שאם היה נח מתעורר בזמן ובוכח על דורו היה מועיל להצלת דורו ולהחזירים בתשובה, ולא היו נשחתים במבול, וזה משומש שרואה ומניג חייב לעורר רחמים על דורו ונتابע על שmeal בתפקידו.

אמר הגאון ר' אברן קוטלר זצ"ל: מי הם הרועים בדורנו שעליהם מوطלת המשימות ומעריבים בbatis בנדיות ובבטי מזרחות. ועליהם מוטלת האחירות של הדור כולם, וצריכים להתחזק בתמורה ועבדה ולהשפי בתפילה על כל בני דורם, שלא יהיה בגדר "רועה שוטה"...

ולא זו בלבד שיקראו בשם מגונה זה "רועה שוטה" אלא תביעה גדולה יש עליהם בשםים כפי שמצוינו בדברי רבוינו. המשנה (מכות פ"ב מ"ו) אומרת מכיוון שהרווחחים בשגגה שגלו לערי המקלט משתחררים במוות הכהן הגדול, – אמותיהם של כהנים היו מספקות להם מחייה וכוסות כדי שלא יתפללו על בניהם שימוטו. לכארה קשה כיצד תועל תפילתם של הגולים השוחים בערי מקלט על מות הכהן הגדול, הרי הפסוק אומר "קללת חנס לא לו תבואה" (משל כ, ב):

אלא מתרץ ה"תפארת ישראל" שאפשר שתקובל תפילותם מאחר ופשעו שלא להתפללו שלא יארע ביהם כן. ור' מברטנורא כתוב: והם פשו שהוו להם לבקש רחמים על דורם שלא יארע בהם תקלה ולא ביקשו.

למדנו מכאו כאשר האדם מחויב להתפלל, והוא עושה כן, יש עליון תביעה גדולה וחמורה. עד כדי כך שהתפילה שמתפללים עליו, אינה נחשבת כקללת חנס.

(ד) ויהיו ימי אדם אחר הולידו את שת. בעבר ארך חי אלה הראשונים יפרוט ימיהם קודם לילדים וגם אחר כת' ויבולל כלם בטון, עד הדורות שאחר המבול. והסביר בארכיהם כי אדם הראשון מעשה די'ו של הקב"ה, נעשה בתכלית שלימותם בניו בכח בקומה, וגם אחרי שנৎנו עליון שיחיה בן מות היה בטבעו לחיות זמן רב, וכאשר בא המבול אל הארץ נתקלקל עלייהם הארץ, והלכו ימותם הלווק וחושו, כי עד המבול היו ימיהם בארכ' ההוא, ויש מהם ^ט שחיו יותר מארם, ושם שנולד קודם המבול היה ש מאות ^ט, והועיל לי החוץ שנולד בו וחזק לו האoir שנתקלקל ובבניו ^ט הנולדים אחר המבול נתקזו רמותם, ושבו לאربع מאות ^ט, ותראה שהחיה זה בהם עד הפלגת, וכאשר משל עליהם שנווי האירוח בחלגה נתקצטו ימיהם, כי פלא אשר בימיו נפלגה הארץ שב לחצי ימיהם למאדים ^ט. ונראית כי בדורות אברהם יצחק ויעקב היו הימים בעם שבעים ושבעים שנה, כאשר הוציא משה רביינו בתפלתו ^ט, אבל הצדיקים בדורותם יראתה כי תוסיף בדורותם ימים ^ט, כי פרעה תמה ^ט על יעקב. והוא הפליגו בימי אבותיהם, את ימי שני חיי אבותיהם בימי מגורייהם ^ט, ולא יכולם ענייני אמר הרבה שכח במוריה הנbowים ^ט כי לא היה אorder השנים רק ביחידים האלה הנזכרים, ושאר בני אדם בדורותיהם אינם חיים ^ט שנית השנויות ^ט החיים התבעיים המורגליים. ואמר כי היה התודש הוות באיש והוא בהנחותו ומונונו, או על דרך נס. והנה אלה דברי רות. ולמה היה הנס הזה בחם והם אינם נבאים ולא צדיקים וטובים לעשותה להם נס. אף כי דור אחר דור, ותיקון ההנחות והמון ארך תאריך ימיהם כלפי כלם מכל דור ההור. ויתכן שייתו גם כן האחים מתנהגים בטוב ההנחות ההייא ותאריך כלם או לרובם, ואיך לא תגיע החכמה בהנחות היפות aria לאחד מכל בניו נת אחר המבול אבל ^{*} היה בהם קצת מהכמת אבותם והיא

וזיהי כל ימי נח תשע מאות שנים שפנויו היה עולם נקי, נקי, נקי.

בומניינו, אדם בן מאה שנה הוא עבר בטל (אבות ה, כ) ואין לו כבר מה לעשות בעולם, ואילו הזרורות הם היו יותר מתשעה מאות שנה. מה הם עשו כל השנים הללו הרמב"ם חי שבעים ושלש שנה, אילו הרמב"ם היה חי תשע מאות וחמשים שנה הוא היה עדין חי היום, והינו יכולים לשאול אותו את כל הקרושיות על הרמב"ם. מה עשו הדורות הללו בשנים כה רבות?

הרמח"ל (אדיר במרום) מבאר, שהדורות הראשונים עד דור המבול, ואף קצת לאחר המבול, גאריכו ימים מפני שחיו להם השגות עצומות בכל סודות הבריאה, וככל שהם האריכו ימים התגלו להם עוד סודות. והכוונה בזה היתה שעם כל גלגולותם הם יתקנו את העולם. אולם זה לא יצא, וככל שהם נהיין יותר גדולים - היהת יותר השחתה. מוגדלות יעצה השחתה. עד שבימי אברהם והתקאנשנים, שם התחליל מהלך אחר, תיקון העולם לא יעשה על ידי גילוי סודות, אלא "ע"י עבדה. הראשון בו היה אברהםabinog, ומ אברהם אבינו יצאו האבות הקדושים, ויצאה תורה, ומהו יצא תקון העולם.²⁰ זהו הסיכון שיש בגדלות זו. בלעム היה יודע דעת עליון, והוא ידע סודות רבים, וזה היה נביא גדול, אבל הוא לא הגיע לשலימות, אלא ל"עין רעה, רוח גבואה [גאות], ונפש רחבה [תאוה]" (אבית ה, כב). מה שגותו הגבואה הוא לגאות ולתאות. ואילו משה רבינו, עם כל גדלותו, היה "עניו מאד מכל האדם אשר על פניו האדמה" (במדבר יב, ג). זהו משה רבינו. לנו אין את זה, ככל שהם מגיעים יותר להשגות - הם נהיים יותר מושחתים. וכבר היה אצל הדורות הללו.

יזיינו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלשים שנה יימת (ה, ח).

מהי ההדגשה "אשר חי"? גם אצל אברהם אבינו נאמר "אשר חי" (כח, ז).

פירושו, שככל התשע מאות ושלשים שנה הוא היה חי. אם אנחנו רוצחים לומר בני כמה אנחנו, קשה לנו לומר שאנו חיים עשרים שנה, כי את רוב הזמן של עשרים שנה מבטלים, א"כ לא חיים עשרים שנה. מתווך עשרים שנה "חיים" אולי חמיש שנים, ושאר חמיש עשרה שנים מבטלים, זה לא נקרא שהאדם חי. אדם הראשון חי תשע מאות ושלשים שנה.

אצלינו אדם בן תשעים או בן מאה, הוא כבר אדם בטל. מה עשה אדם הראשון תשע מאות ושלשים שנה בעולט? וכן כל הדורות עד המבול שהאריכו ימים, מה עשו בזמנם כה רב?

הרמח"ל (אדיר במרום) מבאר שבזמן החוא היהנה אחורת בעולם. מאז שהיעזר הרע נבנש באדם אחריו חטא אדם הראשון, צריכים לתקן את הרע, ולהזינה התורה כי שותהיה תבלין לייצר הרע (קורשין ל, ב) בחורים רגילים לומר שצעריך ללימוד תורה כי מוצאים לחיות גדולים בישראל, ובשביל להיות גדול בישראל עירך ללימוד תורה. אבל חז"ל מגלים לנו שתורה היא תבלין לייצר, א"כ מה שעשינו לקבל מן התורה הוא שאדם יהיה טהור מטהער שלו. אם היתי שואל בחור מה הוא רוצה להזין, והוא היה אומר לי שהוא רוצה להיות אדם טהור מהעיר, היתי מאד מתפעל ממנו. וזה מה שצעריך לעזאת מן התורה - אדם טהור.

אבל ביום הראשון עדין לא הייתה תורה, וא"כ איך הם יכולים לתקן את הרע? אומר הרמח"ל, שבזרותם היה שפע עצום של השגות, ידעו סודות עצומים, ותמיד, כל חייהם, כל התשע מאות שנה הם השיגו עופ ועוד סודות עמוסים. لكن הם חיו כל כך הרבה זמן, שוכו להשגות עצומות. והכוונה היתה שעם כל התוספת של השגות קדושות יתקן את היצר. וזה לא הצליח. הם אמנים השיגו השגות גדולות אבל סוף סוף הדורות התדרדרו.

עד שבא אברהם אבינו, שממנו מתחילה תקופה חדשה, שכבר לא היו תשע מאות שאה. אברהם אבינו התחיל לעבוד את הבורא עולם, ועם העבודה שלו זכה לכל התוועה בולה, בידוע מדברי חז"ל (קורשין פב, א) שאברהם אבינו שמר את כל המצוות. מהוין ידוע אברהם אבינו את כל המצוות - מעצמו למד (ברר' צה, ג). מאז מתחילה התקופה של תורה (סנהדרין צג, א), על ידי תורה אפשר לתקן מה שככל השפע של הקדושה שהיה לפני אברהם לא יוכל לתקן.

"זיהו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה", כל התשע מאות שנה הוא "חי" ותמיד היו לו השגות חדשות וגולויות חדשות.

לאברהם שלא קיים מחות כבוד אביו אף על גב שפטר אותו, שהרי הנשים שהטוהרתו גם כן מכמה מצות, ואין ספק שאין שבוח להן בורה גנאי להם, וכמו שיתבראך למן בפרשנה הdealותך בפסוק (גמラン ע, ט) "ויעשו בני ישראל את הפסח".

(4) ויש בזה עניין נפלא מארד רמו רז"ל במא שאמר כי הכתוב מקדים מיתתו של תורה לומר שלא הניח אביי ויצא, והוא דבר נפלא מארד — לומר כי אין כאי כבוד אביי, דכבוד אבוי שייך כאשר הבן שייך ומתייחס אל אבוי, וכן לא הנה אברהם נקשר עם תורת הבן מתייחס אל אבוי, והתא אברהם תמלחו, ומפני זה מקרים המכוב מיתתו של תורה לומר כי עניין אברהם אין נקשר עם אביי כלל, רק היה תורה וכל חייו וסלוקו — קודם לאברהם, ולפיכך הוצרך להקדמת מיתתו לעניין אברהם לומר לך שאינם מתחשרים זה עם זה, והוא אמר לך אני פוטר ואני אני פוטר אחר, פירוש לך' שאין לך התקשרות עם אביך, ואני אבדישלם שתנא פטור. זלא עד אלא שאני מקדים — פירוש קודם לך נזכר מיתה תורה

להודיע כי לא די שאין התיחסות אברהם אל אביו להיות חביב בכבוד אביגו, אבל יותר מזה — כאשר יזכיר עניין אברהם מזכיר לפיו זה מיתה אביו, שהוא ראייה כי עניין אברהם הוא מתחבר אל מיתתו של תורה, כי מפני שהוציא הקדוש ברוך הוא את אברהם מתרח, וככל הדורות מנה עד אברהם לא נבראו אלא כדי להוציא את אברהם, שהוא עיקר בין העולמים, ולפיכך פטר הקדוש ברוך הוא את אבבבם מכבוג אב ואם, שאין לו התיחסות אל האב כלל, בנגבור שהוא בראיה אחרת, ולא שאין לו ייחוס אל אביו, אלא שכשר רוצה להזכיר עניין אברהם מזכיר תחילת מיתתו, וזה כשබיל כי עניין אברהם לא ישוטף כלל עם הזרות הראשונות, כי הראשונים היו תוהו, ונוא התחלת הבניין, וכאשר האור בא סולק בתונשן, ולפיכך שייך לפני מיתה תורה ובשביל כך לא בודה גנאי לאברהם אם י nich כך אביו, אך אמר לו הקדוש ברוך הוא לא זו שאנני פוטר מכבוד אב — מפני שאין לך ייחוס אל אביך. אלא כי עניין זה שהוא "לך לך מארצך" מתחבר אל מיתה תורה, כמו שנזכר למעלה, אך אין לך גנאי אם אתה מניח אביך. ואין דבר ריק בדברי חכמים, ואם ריק — הוא

ממנו (ויזלמי פה פ"ט ג"ה):

ו"ל שם: זוכן אמרו ז"ל בפ"ק דע"ז [ט]. שית אלפי שיט הוי עלמא, שני אלפים תורה, והינו מבירתה העולם עד שהיה אברהם בן ניב שנה שהם באלפים שיט הוה הכל תורה, שלא היה תורה... נמצאו כי כל הדורות הראות הוה היה תורה ואין בהם בריאה... ומה שנגיד אברהם באור בשידים הוא עניין נפלא, כי לפי שודיה אברהם החלה דעלם ולפניו היה הכל תורה, ואכן בהם בריאה כל-כך עזב-בשביל ברהוא התחלת... ומפני שאברהם אל בשידים... כי כל התחלת להניה וסמן לה העדרה. במקום שראוי להיות התחלת, שקדמת התחלת הוא התחלת — היה נפל במקומות שראוי להיות התחלת, בדה"ה פ"ה מ"ב (ס"ז ר"ג) ר"ג, וכן להלן-ca. לא, אותן-ca. והוא עות-ca. ושם בחערות.

(13) ז"ל י"א

(46) ואורות ההתחלהות שבabraם, ראה גבורות ה' פ"ה נלב: — ל"ג].
וז"ל שם: זוכן אמרו ז"ל בפ"ק דע"ז [ט]. שית אלפי שיט הוי עלמא, שני אלפים תורה, והינו מבירתה העולם עד שהיה אברהם בן ניב שנה שהם באלפים שיט הוה הכל תורה, שלא היה תורה... נמצאו כי כל הדורות הראות הוה היה תורה ואין בהם בריאה... ומה שנגיד אברהם באור בשידים הוא עניין נפלא, כי לפי שודיה אברהם החלה דעלם ולפניו היה הכל תורה, ואכן בהם בריאה כל-כך עזב-בשביל ברהוא התחלת... ומפני שאברהם אל בשידים... כי כל התחלת להניה וסמן לה העדרה. במקומות שראוי להיות התחלת, שקדמת התחלת הוא התחלת — היה נפל בדה"ה פ"ה מ"ב (ס"ז ר"ג) ר"ג, וכן להלן-ca. לא, אותן-ca. והוא עות-ca. ושם בחערות.

(7)